

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού
αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες
εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Β' Δημοτικού

Τίτλος:

«Που λες, είδα...»

Συγγραφή: ΚΑΦΕΤΖΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

Εφαρμογή: ΓΟΥΡΝΙΚΗ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Που λες, είδα...

Εφαρμογή σεναρίου

Γουρνίκη Μαργαρίτα

Δημιουργία σεναρίου

Καφετζή Παναγιώτα

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Β΄ Δημοτικού

Σχολική μονάδα

Δ. Σ. Κάτω Καμήλας Σερρών

Χρονολογία

Από 15-1-2014 έως 22-1-2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

Γλώσσα Β΄ Δημοτικού, ενότητα 9: «Που λες, είδα...»

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 10 διδακτικές ώρες.

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο Πληροφορικής

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Εξοικείωση με ομαδοσυνεργατική διδασκαλία

Ύπαρξη εργαστηρίου Η/Υ

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Παναγιώτα Καφετζή, Που λες, είδα..., Β΄ Δημοτικού, 2012

Το σενάριο αντλεί

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Διδασκαλία της έννοιας και της χρήσης των 'επιθέτων' στην κατασκευή περιγραφικών και αφηγηματικών κειμένων, βασισμένη στο διδακτικό πακέτο του γλωσσικού μαθήματος της Β΄ Δημοτικού με την ενσωμάτωση ΤΠΕ και τη διεύρυνση των πεδίων γραμματισμών που εμπλέκονται στον αρχικό σχεδιασμό εξέλιξης της ενότητας 9 «Που λες είδα» στο βιβλίο του δασκάλου.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Οι δραστηριότητες του σεναρίου σχετίζονται με τις θεματικές περιοχές τις οποίες περιλαμβάνει το συγκεκριμένο κεφάλαιο του βιβλίου. Διευρύνουν τις διδακτικές πρακτικές και τους μαθησιακούς στόχους που περιγράφονται στο ΒΔ (βιβλίο του

δασκάλου). Επιπλέον, αφενός αξιοποιούν τις δυνατότητες της εικόνας στα έργα τέχνης για την καλλιέργεια της δημιουργικής σκέψης, καθώς και του οπτικού και του πολιτισμικού γραμματισμού και, αφετέρου, χρησιμοποιούν το έργο τέχνης ως έναυσμα για τη δημιουργία περιγραφικών και αφηγηματικών κειμένων. Καλλιεργούν τη δημιουργική σκέψη μέσα από την συγκινησιακή και ποιητική λειτουργία της γλώσσας, ενώ παράλληλα αναδεικνύουν τον ρόλο της παρομοίωσης (στόχος που τίθεται στο διδακτικό πακέτο) στη δημιουργία εικόνων κατά την επαφή του αναγνώστη με το κείμενο.

Οι ΤΠΕ κατέχουν πρωτεύοντα ρόλο σε όλο τον σχεδιασμό, χρησιμοποιούμενες άλλοτε από τον εκπαιδευτικό και άλλοτε από τα παιδιά, ώστε να αναπτύξουν δεξιότητες που σχετίζονται με το πεδίο των ψηφιακών γραμματισμών.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Ειδικότερα με το σενάριο επιχειρήθηκε οι μαθητές/μαθήτριες:

- να έρθουν σε επαφή τα παιδιά με πολιτισμικά προϊόντα·
- να περιηγηθούν σε έργα της Εθνικής Πινακοθήκης και να συζητήσουν για αυτά·
- να γνωρίσουν «ψηφιακές» πινακοθήκες και μουσεία τέχνης και να αξιοποιήσουν τις on-line δραστηριότητές τους·
- να είναι σε θέση να περιγράψουν πολιτισμικές εμπειρίες και να τις μοιραστούν με άλλους αξιοποιώντας τα εκφραστικά εργαλεία της γλώσσας τους.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιχειρήθηκε οι μαθητές/-τριες:

- να εξοικειωθούν με τη συσχέτιση ουσιαστικού – επιθέτου στο ονομαστικό σύνολο και στην κλίση των επιθέτων·
- να διαμορφώνουν και να συμπληρώνουν ένα ονομαστικό σύνολο εντοπίζοντας τον ρόλο των επιθέτων σε αυτό·
- όσον αφορά στη σύνταξη, να πραγματευτούν το σχήμα της παρομοίωσης ως εκφραστικό μέσο, για να βελτιώνουν το μήνυμα που κατασκευάζουν γραπτά ή προφορικά·
- όσον αφορά στο λεξιλόγιο, να κατακτήσουν τον μηχανισμό παραγωγής των παραθετικών των επιθέτων·
- όσον αφορά στον προφορικό λόγο, να ασκηθούν στην ενεργητική ακρόαση και την προφορική πραγμάτευση·
- όσον αφορά στον γραπτό λόγο, να εξετάσουν και να εξοικειωθούν με το σχήμα των περιγραφικών κειμένων, καθώς και να κατασκευάσουν δικά τους·
- όσον αφορά στον γραπτό λόγο, να συνδυάσουν περιγραφικά και αφηγηματικά στοιχεία, για να κατασκευάσουν κείμενα·
- όσον αφορά στην υλική υπόσταση των κειμένων, να εντοπίσουν τις διαφορετικές λειτουργίες των *τρόπων* που ενυπάρχουν σε ένα κείμενο και τη λειτουργία τους στο τελικό μήνυμα του κειμένου, ώστε αυτό να καθίσταται πραγματικά πολυτροπικό.

Γραμματισμοί

Επιχειρήθηκε οι μαθητές/-τριες:

- να έρθουν σε επαφή με ηλεκτρονικά βιβλία·
- να εξοικειωθούν με την κατασκευή κειμένων μέσω εφαρμογών γραφείου (κειμενογράφου, πρόγραμμα κατασκευής κειμένου παρουσίασης): πληκτρολόγηση, διαμόρφωση, αποθήκευση κειμένων, κατασκευή/διαχείριση φακέλων·

- να ενημερωθούν για τον τρόπο εισαγωγής εικόνων στο αρχείο τους από σκάνερ, άλλο αρχείο, ιστότοπο ή εξωτερική ψηφιακή.
- να μπορούν περιηγηθούν σε έναν ιστότοπο και να εξοικειωθούν ιδιαίτερα με τη δομή των ιστότοπων μουσείων τέχνης.
- να εξοικειωθούν με τις εφαρμογές ιστότοπων μουσείων που μπορούν αξιοποιούν για δημιουργική απασχόληση στο διαδίκτυο.
- να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα του πολιτισμικού αγαθού της τέχνης και των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι ΤΠΕ για πρόσβαση σε αυτό.
- να έρθουν σε επαφή με την έννοια της υλικότητας του έργου τέχνης και να διαφοροποιήσουν βιωματικά την υλική υπόσταση του αυθεντικού έργου τέχνης με την ψηφιακή ή την έντυπη μορφή του.

Διδακτικές πρακτικές

Οι μαθητές εργάστηκαν σε ομάδες με στόχο την καλλιέργεια των ατομικών και κοινωνικών τους ικανοτήτων καθώς και την ανάπτυξη των διαπροσωπικών τους σχέσεων. Η εκπαιδευτικός προσπάθησε να δημιουργήσει ένα συνεργατικό περιβάλλον μάθησης, στα πλαίσια του οποίου επικράτησε θετική αλληλεπίδραση ανάμεσα στα μέλη της ομάδας.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το σενάριο επιχείρησε να συνδέσει το γλωσσικό μάθημα στη συγκεκριμένη ενότητα με στοιχεία της πολιτισμικής κληρονομιάς (ελληνικής και παγκόσμιας) δραστηριοποιώντας τους μαθητές μέσα από πολυτροπικά κείμενα και ψηφιακά περιβάλλοντα που αξιοποιούν την πολυτροπικότητα και την αλληλεπιδραστικότητα («δομητικά ψηφιακά υπερκείμενα» Landow 2006). Χρησιμοποίησε εξωγλωσσικούς κώδικες επικοινωνίας, συνδέοντας τον λόγο με την εικόνα μέσα από δραστηριότητες

που λειτούργησαν ως ερεθίσματα για την παραγωγή λόγου. Η προσέγγιση του έργου τέχνης έγινε εμπειρικά, ώστε το παιδί να επικοινωνήσει τόσο με το ίδιο το έργο, όσο και με τον δημιουργό του, αναπτύσσοντας κριτική στάση απέναντι στα δημιουργήματα. (Γρόσδος & Ντάγιου 2003)

Μέσα από τις δραστηριότητες αναδείχθηκε η προσωπική ερμηνεία του κάθε παιδιού, η οποία τέθηκε σε πραγμάτευση από την ομάδα. Η επαναπραγμάτευση των κειμένων των παιδιών μέσα από πολλαπλές διαδρομές δημιούργησε ένα «κειμενικό σύμπαν» (Koustouli 2005α· Koustouli 2005β· Koustouli 2007), το οποίο διαμόρφωσε την κουλτούρα της τάξης ως «αναγνωστικής κοινότητας» (discourse community· Αποστολίδου 1999).

Η εξέλιξη του σεναρίου ξεκίνησε από το κείμενο που παρουσιάζεται στο σχολικό εγχειρίδιο *Γλώσσα Β' Δημοτικού*, β' τεύχος, σ. 6.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η συγκεκριμένη ενότητα πραγματεύεται τόσο το *σχήμα* των περιγραφικών κειμένων όσο και τον ρόλο του επιθέτου (με λειτουργικές και ποιητικές διαστάσεις). Μέσα από τη χρήση ενός αφηγηματικού κειμένου, που συμπεριλαμβάνει περιγραφικά τμήματα, επιχειρείται η σύνδεση των δύο κειμενικών ειδών. Η οργάνωση του σεναρίου και οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στοχεύουν στην υποστήριξη και διεύρυνση των πεδίων των γραμματισμών που περιλαμβάνονται στη μαθησιακή διαδικασία όπως αυτή δομείται από το ΒΔ, ΒΜ & ΤΕ του διδακτικού πακέτου. Στοιχεία του ψηφιακού, του οπτικού και πολιτισμικού γραμματισμού περιλαμβάνονται καλλιεργώντας διαφορετικά πεδία νοημοσύνης.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Έτσι όπως ενσωματώνονται οι ΤΠΕ στην εξέλιξη του σεναρίου, εξυπηρετούν πολλαπλούς στόχους. Σε παιδαγωγικό επίπεδο, προάγουν την αλληλεπίδραση των παιδιών κατά την πραγμάτευση και κατασκευή κειμένων. Διδακτικά αξιοποιούνται για να δώσουν τη δυνατότητα σε όλη την τάξη να μεταφερθεί εικονικά

σε μουσεία τέχνης και πινακοθήκες. Η ομαδική επεξεργασία των δραστηριοτήτων με λογισμικό παρουσίασης που έχει ετοιμάσει ο εκπαιδευτικός δίνει τη δυνατότητα ταυτόχρονης πρόσβασης των μαθητών, ενώ συμβάλλει τόσο στην κατασκευή όσο και στην αναθεώρηση πολυτροπικών κειμένων χωρίς να χάνεται η πολυτροπικότητα στην κατασκευή τους.

Κείμενα

Το σενάριο περιλαμβάνει:

- ✓ 4 κείμενα παρουσίασης που προέρχονται από το συνταγμένο σενάριο: ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1, ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2, ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4 και ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5 (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού).
- ✓ 2 αρχεία που δημιουργήθηκαν από την εκπαιδευτικό που εφάρμοσε το σενάριο: «[Η τελευταία δροσοσταλίδα](#)» (.docx) και «Η τελευταία δροσοσταλίδα» (Microsoft Office PowerPoint· βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού).
- ✓ 2 φύλλα εργασιών: [1ο φύλλο εργασιών](#) και [2ο φύλλο εργασιών](#).

Το σενάριο αξιοποιεί τα κείμενα:

- ✓ «Ημερολόγιο της Χαράς», από το βιβλίο *Γλώσσα Β' Δημοτικού*, β' τεύχος, σ. 6.
- ✓ «Ο κόρακας και η αλεπού», από το βιβλίο *Γλώσσα Β' Δημοτικού*, β' τεύχος, σ. 14.
- ✓ [Η τελευταία δροσοσταλίδα](#), Μαυράκη, Έρη, 2011, εκδόσεις Περιοδικό Βακχικών.
- ✓ [MORMO: Level D': Chapter 36: The Fox and the Raven](#) (βίντεο).

Ιστοσελίδες Μουσείων Τέχνης

- ✓ [Εθνική Πινακοθήκη](#)
- ✓ [Μουσείο Van Gogh](#)
- ✓ Μουσείο Van Gogh, [«Διόραμα»](#)

- ✓ [Μουσείο Van Gogh – σελίδες για χρωματισμό](#)

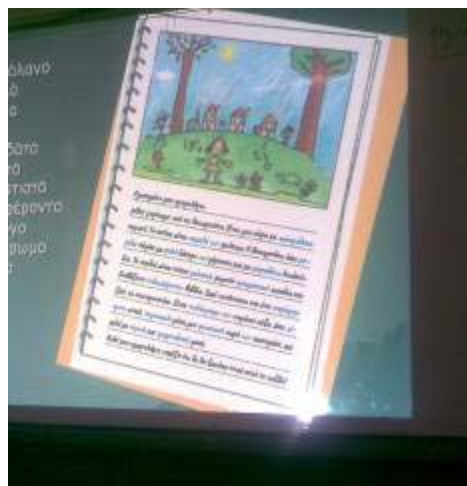
Ιστοσελίδες

- ✓ Λογισμικό δημιουργίας παζλ <http://www.jigsawplanet.com/>
- ✓ [Βικιπαίδεια](#)

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

1η & 2η διδακτική ώρα

Το δίωρο ξεκίνησε με την παρουσίαση του αρχείου «ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1» (φάκελος συνοδευτικού υλικού) στην ολομέλεια της τάξης. Στο αρχείο αυτό, αρχικά, παρουσιάζεται το κείμενο από το ημερολόγιο της Χαράς (Γλώσσα Β΄ Δημοτικού, β΄ τεύχος, σ. 6) και στις επόμενες διαφάνειες αναδύονται ένα ένα τα επίθετα, τα ουσιαστικά καθώς και οι παρομοιώσεις του

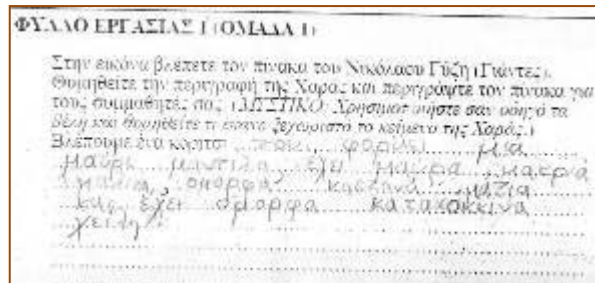
κειμένου. Η παρουσίαση στη μεγάλη οθόνη έδωσε την ευκαιρία στους μαθητές να εστιάσουν την προσοχή τους στα ουσιαστικά και στα επίθετα που τα συνοδεύουν και να αποσαφηνίσουν τη λειτουργία τους στο λόγο. Επιπλέον, κάθε μαθητής με τη σειρά είχε την ευκαιρία να χειριστεί το πληκτρολόγιο και με το πάτημα ενός κουμπιού να συμβάλει στην ολοκλήρωση της παιγνιώδους δραστηριότητας (κατά την οποία κατάλληλες λέξεις –επίθετα ή άλλες λέξεις– αναδύονται ή μετακινούνται για να συνοδεύσουν ουσιαστικά ή να συμπληρώσουν προτάσεις παρομοίωσης). Μετά την παρουσίαση, οι μαθητές εντόπισαν στο βιβλίο τους τα ίδια ουσιαστικά και επίθετα που διαβάσαμε στο αρχείο παρουσίασης και συμπλήρωσαν την άσκηση 1 από το τετράδιο εργασιών τους (τεύχος α, σ. 51).

Στη συνέχεια επισκεφτήκαμε την [Εθνική Πινακοθήκη](#) και θαυμάσαμε τα έργα της. Αφού έγινε μια πρώτη ξενάγηση από την εκπαιδευτικό στην ολομέλεια, οι μαθητές, χωρισμένοι πλέον σε ομάδες, επέλεξαν έναν-δύο πίνακες με πρόσωπα παιδιά, για να τους περιγράψουν προφορικά στην ολομέλεια. Μετά από πέντε περίπου λεπτά κάθε ομάδα παρουσίασε τον πίνακα που επέλεξε, χωρίς να βλέπουν την εικόνα του οι υπόλοιπες ομάδες. Οι παρουσιάσεις των ομάδων ήταν καλές αλλά λιτές, με αποτέλεσμα να μην μπορούν οι μαθητές της ολομέλειας να καταλάβουν από την περιγραφή τον πίνακα για τον οποίο γινόταν λόγος. Ακολούθησε συζήτηση στην ολομέλεια σχετικά με τον τρόπο παρουσίασης και όλοι συμφώνησαν ότι έπρεπε να βρούμε έναν τρόπο να βελτιωθούν οι περιγραφές.

Για το λόγο αυτό, η εκπαιδευτικός πρότεινε στις ομάδες να εργαστούν σε συγκεκριμένους πίνακες και να απαντήσουν σε συγκεκριμένα ερωτήματα, σύμφωνα με το [1ο Φύλλο εργασιών](#), προκειμένου να οργανώσουν τις σκέψεις τους και να τις διατυπώσουν αρτιότερα. Πριν ξεκινήσει η εργασία των ομάδων, η εκπαιδευτικός παρουσίασε στην ολομέλεια τους πίνακες της δραστηριότητας και στη συνέχεια κάθε ομάδα επέλεξε έναν πίνακα για να τον περιγράψει. Η εκπαιδευτικός ζήτησε από τους μαθητές να χρησιμοποιήσουν επίθετα στις περιγραφές τους και να αξιοποιήσουν τα βελάκια που υπάρχουν σε κάθε πίνακα για να περιγράψουν τα σημεία που έχουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Κάθε ομάδα επέλεξε έναν ή δύο πίνακες και, ενώ τους παρατηρούσε στον υπολογιστή της, απαντούσε στα ερωτήματα που συνόδευαν κάθε πίνακα, όπως φαίνεται στις εικόνες.

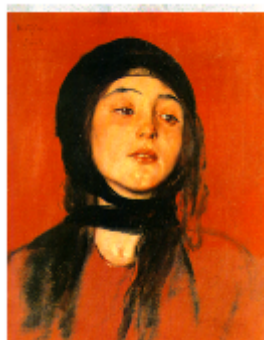

Στη συνέχεια, κάθε ομάδα διάβασε την περιγραφή του πίνακα που επέλεξε στις υπόλοιπες ομάδες.

Αυτή τη φορά διαπιστώσαμε πως ήταν πιο εύκολο να «ανακαλύψουμε» τον πίνακα της κάθε ομάδας από τις περιγραφές που ακούγαμε. Η τελευταία δραστηριότητα ευχαρίστησε ιδιαίτερα τους μαθητές, καλλιέργησε το ενδιαφέρον, την περιέργεια και την παρατηρητικότητά τους και βοήθησε στην βαθύτερη κατανόηση της λειτουργίας των επιθέτων στο περιγραφικό κείμενο.

Αφού οι ομάδες διάβασαν τις περιγραφές τους, η εκπαιδευτικός πρόβαλε στη μεγάλη οθόνη το αρχείο παρουσιάσεων «ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2» (φάκελος συνοδευτικού υλικού), στο οποίο εμφανίζονται όλοι οι πίνακες του 1ου φύλλου εργασιών μαζί με τις εκφράσεις που περιγράφουν τον κάθε πίνακα. Έτσι, οι ομάδες είχαν την ευκαιρία να διαβάσουν επιπλέον περιγραφές και να επιβεβαιώσουν την ορθότητα των δικών τους περιγραφών.

- Κόκκινο φόντο
- Μαύρο μαντήλι
- Κόκκινο φόρεμα
- Μαύρα μεγάλα μάτια
- Κόκκινα χείλια
- Στρογγυλό πρόσωπο
- Μαύρα μακριά ίσια μαλλιά
- Ηλιοκαμένο δέρμα

Νικόλαος Γύζης (Γόνη)

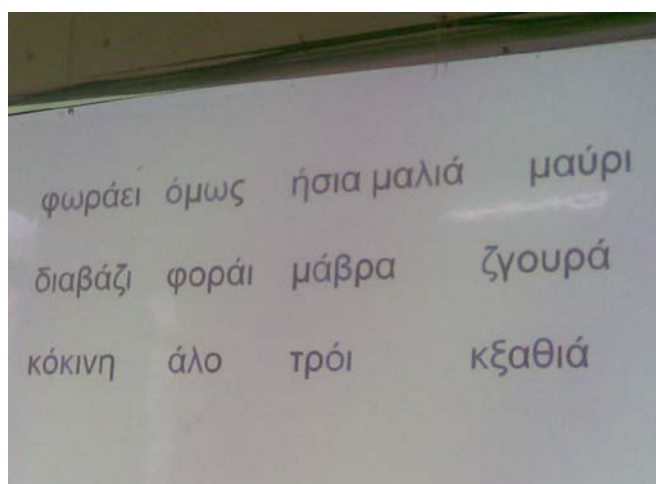
Πριν ολοκληρωθεί το πρώτο αυτό δίωρο, κάθε ομάδα, με τη βοήθεια της εκπαιδευτικού, εισήγαγε την περιγραφή του πίνακα σε μια διαφάνεια (τα μέλη των ομάδων έγραφαν εκ περιτροπής— άλλος λιγότερο κι άλλος περισσότερο ανάλογα με τις ικανότητές του), για να τον παρουσιάσει το επόμενο δίωρο στην ολομέλεια. Η εκπαιδευτικός, στο τέλος, ένωσε τις διαφάνειες των αρχείων και, αφού πρόσθεσε μια διαφάνεια με τις ανορθόγραφες λέξεις που συνάντησε στα κείμενα των παιδιών, δημιούργησε το αρχείο «περιγραφές εικόνων» (φάκελος συνοδευτικού υλικού). Το επόμενο δίωρο του σεναρίου ξεκινήσαμε τη γλωσσική επεξεργασία των κειμένων που έγραψαν οι ομάδες με τη βοήθεια του παραπάνω αρχείου.

3η & 4η διδακτική ώρα

Το δίωρο ξεκίνησε με την προβολή στη μεγάλη οθόνη του αρχείου «περιγραφές εικόνων» (φάκελος συνοδευτικού υλικού). Στόχος μας ήταν να διαβαστούν τα κείμενα και να κάνουμε όλοι μαζί τις απαραίτητες συντακτικές, σημασιολογικές ή άλλες διορθώσεις. Έτσι, ξεκινήσαμε με τη διόρθωση πρώτα των ορθογραφικών λαθών της πρώτης διαφάνειας (στην οποία υπήρχαν τα λάθη που έκαναν όλες οι ομάδες). Καθώς οι μαθητές δεν γνώριζαν ποιος είχε γράψει τη λάθος λέξη, ένιωθαν ελεύθεροι να σχολιάσουν και να διορθώσουν χωρίς άγχος. Για να γίνει η διόρθωση ακόμα πιο ευχάριστη, η εκπαιδευτικός τους είπε την εξής ιστορία: «Οι λέξεις αρρώστησαν κι εσείς, που είστε εξαιρετικοί γιατροί των λέξεων, θα πρέπει να

προσπαθήσετε να τις γιατρέψετε. Για κάθε λέξη που γιατρεύετε θα πρέπει να λέτε το πρόβλημά της και τι είναι αυτό που σας βοήθησε να τη γιατρέψετε. Όποιος το κάνει σωστά, θα είναι ένας καλός γιατρός». Η συμμετοχή των παιδιών ήταν τεράστια. Όλοι, ακόμα κι οι πιο ανορθόγραφοι μαθητές, ήθελαν να γιατρέψουν τις λέξεις. Η προσοχή όλων ήταν συγκεντρωμένη στη διόρθωση και οι εξηγήσεις που δόθηκαν αποτέλεσαν μια καλή ευκαιρία για να ξαναθυμηθούμε τις καταλήξεις των ρημάτων αλλά και άλλους γραμματικούς κανόνες. Φυσικά, υπήρχαν κι αυτοί που λόγω εξαιρετικής μνήμης ήταν ορθογράφοι και δεν χρειάστηκε να ανατρέξουν σε κανόνες.

Μετά από αυτό, κάθε ομάδα διάβασε το κείμενό της και συζητήσαμε όλοι μαζί τα σημεία που θεωρούσαμε ότι θα μπορούσαν να γραφτούν καλύτερα. Οι αλλαγές που πρότειναν οι μαθητές δεν ήταν πολλές, αλλά ήταν σημαντικές. Στη συνέχεια αποφασίσαμε να εισαγάγουμε τους εικαστικούς πίνακες που περιέγραφαν τα κείμενα και να ομορφύνουμε την εμφάνιση των γραμμάτων. Έτσι, κάθε ομάδα, με τη βοήθεια της εκπαιδευτικού, έκανε αντιγραφή και επικόλληση της εικόνας της στο αρχείο παρουσιάσεων και η εκπαιδευτικός, στο τέλος, τροποποίησε μετά από κοινή απόφαση τα χρώματα στο φόντο και στα γράμματα (δες «περιγραφές εικόνων διορθωμένο» στον φάκελο συνοδευτικού υλικού).

Στη συνέχεια η εκπαιδευτικός ζήτησε από τις ομάδες να γράψουν και να ζωγραφίσουν μια ιστορία με ήρωα ένα ή περισσότερα από τα πρόσωπα που εικονίζονται στον πίνακα της επιλογής τους. Οι οδηγίες που δόθηκαν είναι οι εξής:

- Δείτε την εικόνα και γράψτε μια λέξη που σας έρχεται στο μυαλό.
- Βάλτε όλες τις λέξεις μαζί και προσπαθήστε να σκεφτείτε μια ιστορία χωρίς να ξεχνάτε τον βασικό σας ήρωα ή ηρωίδα.
- Όταν καταλήξετε στην ιστορία σας, μοιράστε ρόλους. Άλλοι θα γράψουν κι άλλοι θα ζωγραφίσουν.
- Αλλάξτε ρόλους, εάν το επιθυμείτε.

Όταν οι ομάδες τελείωσαν την εργασία τους, διάβασαν τις ιστορίες τους στην ολομέλεια και, αφού η εκπαιδευτικός σκάνανε τα κείμενα και τις εικόνες τους, δημιούργησε με τη βοήθεια των ομάδων το αρχείο «οι ιστορίες μας» (φάκελος συνοδευτικού υλικού).

Όταν τελειώσαμε τα παραπάνω, ο χρόνος μας είχε τελειώσει κι έτσι αφήσαμε την ανάγνωση του e-book «Η τελευταία δροσοσταλίδα» για το επόμενο δίωρο.

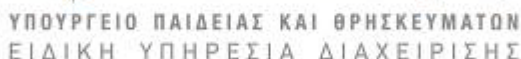
5η & 6η διδακτική ώρα

Το δίωρο ξεκίνησε με την ανάγνωση του e-book «[Η τελευταία δροσοσταλίδα](#)» από την εκπαιδευτικό. Επειδή η ανάγνωση ολόκληρου του βιβλίου θα απαιτούσε χρόνο, διαβάσαμε τις πρώτες σελίδες (όπου υπήρχε, εκτός των άλλων, η περιγραφή του παλατιού) και στη συνέχεια η εκπαιδευτικός ζήτησε από τα παιδιά της ολομέλειας να προβλέψουν την εξέλιξη της ιστορίας. Ακούστηκαν πολλές ιδέες, είδαμε την εικονογράφηση για να ενισχύσουμε ή να απορρίψουμε τις προβλέψεις μας και, τελικά, αφού κάναμε ορισμένες υποθέσεις για την εξέλιξη, αποφασίσαμε να το ολοκληρώσουμε τις ώρες της Ευέλικτης Ζώνης. Έτσι, η περιέργεια φούντωσε και η διάθεση να μάθουμε πώς τελειώνει την ιστορία της η συγγραφέας κράτησε το ενδιαφέρον των παιδιών αμείωτο.

Στη συνέχεια, η εκπαιδευτικός έδωσε στις ομάδες το φύλλο εργασίας με τίτλο [Η τελευταία δροσοσταλίδα](#) για να εργαστούν. Οι μαθητές έπρεπε να διαβάσουν το κείμενο (είναι η περιγραφή του παλατιού), να φανταστούν το παλάτι, να συμπληρώσουν, στα κενά που υπήρχαν δίπλα σε κάθε ουσιαστικό, ένα ταιριαστό επίθετο που να αποδίδει το παλάτι έτσι όπως το φαντάστηκαν και, τέλος, να ζωγραφίσουν μια εικόνα του παλατιού. Παρακάτω βλέπουμε τι εργασίες που ετοίμασαν:

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ένας τόπος ~~καθαρός~~....., ένα παλάτι ^{Παλ} ~~χρυσό~~ από τα άλλα και ~~λίγες~~..... καλόβουλες νεράιδες μας ανοίγουν την πόρτα σε έναν κόσμο πέρα από κάθε φαντασία δίνοντάς μας το πιο ~~χρυσό~~..... μήνυμα μέσα από μια ~~τελεια~~..... περιπέτεια. Το παλάτι αυτό, χτισμένο στη νεραϊδοπλαγιά ενός ~~μυθικού~~ δάσους, δίπλα σε καταρράκτες και αιωνόβια, γεμάτα μυστήριο, δέντρα, προκαλούσε το θαυμασμό κάθε τεχνίτη, απλού ανθρώπου, έως και του πιο μεγάλου βασιλιά. Κανένα βασίλειο της γης ή του βυθού δεν μπορούσε να συγκριθεί μαζί του σε ομορφιά και πλούτη. Πολύτιμα υλικά, ~~χέρια~~..... σπάνια πετρώματα και κοράλλια από τα βάθη της θάλασσας στόλιζαν κάθε σημείο του παλατιού. Οι ~~ποταμοί~~..... θόλοι και οι ~~οικιστές~~..... βεράντες τριγύρω το έκαναν να μοιάζει ~~Παλάτι~~..... Μαγικό όμως το έκαναν και τα αμύθητης αξίας πετράδια που είχαν τοποθετηθεί πάνω σε κεντήματα και ~~μολύβια~~..... υφάσματα. Τα πάντα λαμπύριζαν καθώς οι ηλιαχτίδες ακουμπούσαν γλυκά στο ~~βράχι~~..... παλάτι.

Μαυράκης Έρη, Η τελευταία δροσοσταλίδα, εκδόσεις Βακχικών, 2011, σ. 7
(πηγή <http://www.vakxikon.gr/content/view/901/3316,tag.e.1>)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

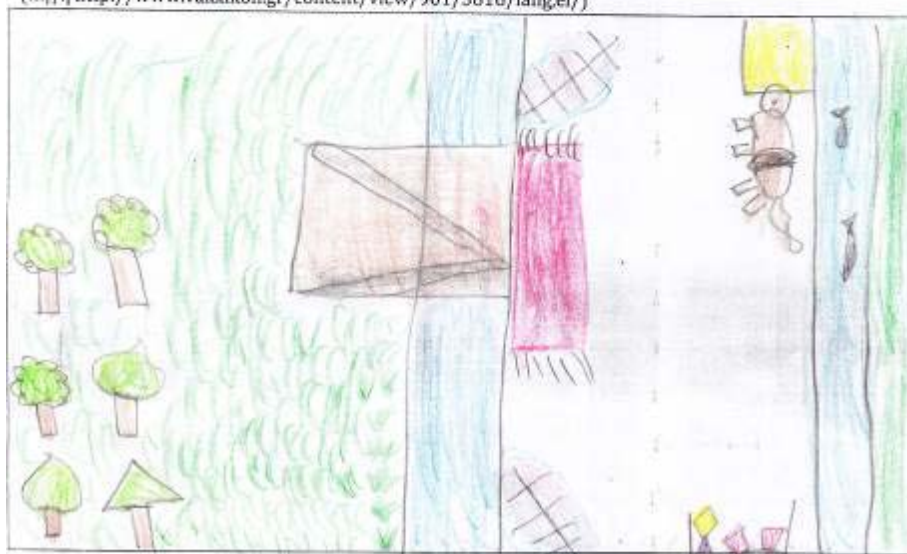

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η τελευταία δροσοσταλίδα

Ένας τόπος μαγευτός..... ένα παλάτι καλύτερο από τα άλλα
και καλές..... καλόβουλες νεράιδες μας ανοίγουν την πόρτα
σε έναν κόσμο πέρα από κάθε φαντασία δίνοντάς μας το πιο
μαγευτικό μήνυμα μέσα από μια καλή..... περιπέτεια.
Το παλάτι αυτό, χτισμένο στη νεραϊδοπλαγιά ενός πικνού...
δάσους, δίπλα σε καταρράκτες και αιωνόβια, γεμάτα μυστήριο,
δέντρα, προκαλούσε το θαυμασμό κάθε τεχνίτη, απλού ανθρώπου,
έως και του πιο μεγάλου βασιλιά. Κανένα βασίλειο της γης ή του
βυθού δεν μπορούσε να συγκριθεί μαζί του σε ομορφιά και πλούτη.
Πολύτιμα υλικά, όμορφα... σπάνια πετρώματα και κοράλλια
από τα βάθη της θάλασσας στόλιζαν κάθε σημείο του παλατιού. Οι
παιχνιστικοί θόλοι και οι παραδοσιακοί βεράντες τριγύρω το
έκαναν να μοιάζει παλάτι... Μαγικό όμως το έκαναν και τα
αμύθητης αξίας πετράδια που είχαν τοποθετηθεί πάνω σε
κεντήματα και μαγευικά υφάσματα. Τα πάντα λαμπύριζαν
καθώς οι ηλιαχτίδες ακουμπούσαν γλυκά στο όμορφο... Αν
παλάτι.

Μαυράκη Έρη, Η τελευταία δροσοσταλίδα, εκδόσεις Βακχικών, 2011, σ. 7
(πηγή <http://www.vakxikon.gr/content/view/901/3816/lang.el/>)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

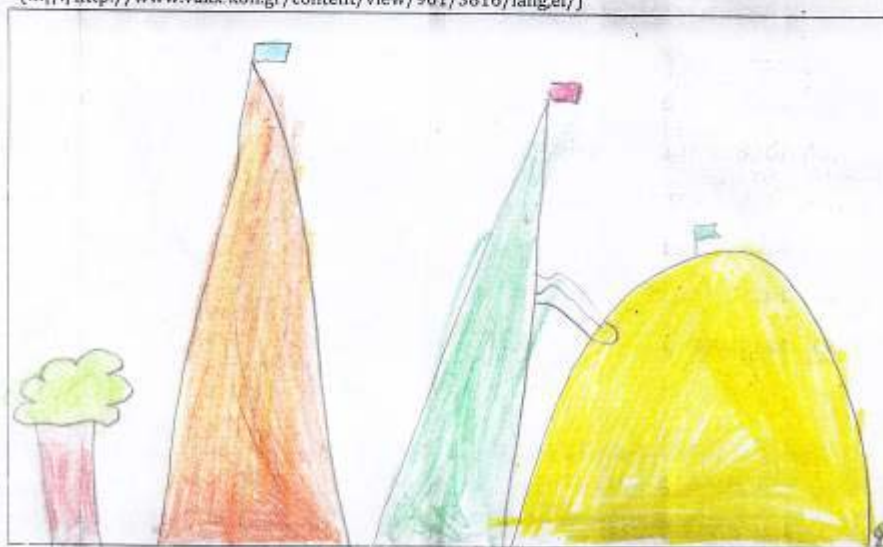

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η τελευταία δροσοσταλίδα

Ένας τόπος ένα παλάτι από τα άλλα
και καλόβουλες νεράιδες μας ανοίγουν την πόρτα
σε έναν κόσμο πέρα από κάθε φαντασία δίνοντάς μας το πιο
..... μήνυμα μέσα από μια περιπέτεια.
Το παλάτι αυτό, χτισμένο στη νεραϊδοπλαγιά ενός
δάσους, δίπλα σε καταρράκτες και αιωνόβια, γεμάτα μυστήριο,
δέντρα, προκαλούσε το θαυμασμό κάθε τεχνίτη, απλού ανθρώπου,
έως και του πιο μεγάλου βασιλιά. Κανένα βασίλειο της γης ή του
βυθού δεν μπορούσε να συγκριθεί μαζί του σε ομορφιά και πλούτη.
Πολύτιμα υλικά, σπάνια πετρώματα και κοράλλια
από τα βάθη της θάλασσας στόλιζαν κάθε σημείο του παλατιού. Οι
..... θόλοι και οι βεράντες τριγύρω το
έκαναν να μοιάζει Μαγικό όμως το έκαναν και τα
αμύθητης αξίας πετράδια που είχαν τοποθετηθεί πάνω σε
κεντήματα και υφάσματα. Τα πάντα λαμπύριζαν,
καθώς οι ηλιαχτίδες ακουμπούσαν γλυκά στο
παλάτι.

Μαυράκη Έρη, Η τελευταία δροσοσταλίδα, εκδόσεις Βακχικών, 2011, σ. 7
(πηγή <http://www.valox.kon.gr/content/view/901/3816/lang/el/>)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η τελευταία δροσοσταλίδα

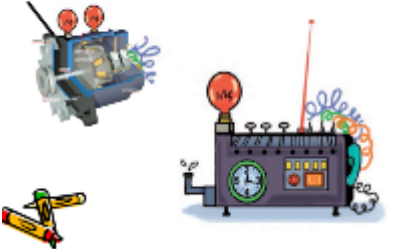
Ένας τόπος ~~.....~~, ένα παλάτι ~~.....~~ από τα άλλα και ~~.....~~ καλόβουλες νεράιδες μας ανοίγουν την πόρτα σε έναν κόσμο πέρα από κάθε φαντασία δίνοντάς μας το πιο ~~.....~~ μήνυμα μέσα από μια ~~.....~~ περιπέτεια. Το παλάτι αυτό, χτισμένο στη νεραϊδοπλαγιά ενός ~~.....~~ δάσους, δίπλα σε καταρράκτες και αιωνόβια, γεμάτα μυστήριο, δέντρα, προκαλούσε το θαυμασμό κάθε τεχνίτη, απλού ανθρώπου, έως και του πιο μεγάλου βασιλιά. Κανένα βασίλειο της γης ή του βυθού δεν μπορούσε να συγκριθεί μαζί του σε ομορφιά και πλούτη. Πολύτιμα υλικά, ~~.....~~ σπάνια πετρώματα και κοράλλια από τα βάθη της θάλασσας στόλιζαν κάθε σημείο του παλατιού. Οι ~~.....~~ θόλοι και οι ~~.....~~ βεράντες τριγύρω το έκαναν να μοιάζει ~~.....~~. Μαγικό όμως το έκαναν και τα αμύθητης αξίας πετράδια που είχαν τοποθετηθεί πάνω σε κεντήματα και ~~.....~~ υφάσματα. Τα πάντα λαμπύριζαν καθώς οι ηλιαχτίδες ακουμπούσαν γλυκά στο ~~.....~~ παλάτι.

Μαυράκη Έρη, Η τελευταία δροσοσταλίδα, εκδόσεις Βακχικών, 2011, σ. 7
(πηγή <http://www.vakchikon.gr/content/view/full/901/3816/lang/el/>)

μουσεία, οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες, άνοιξαν το αρχείο που βρίσκονταν στην επιφάνεια εργασίας τους και συνεργάστηκαν για να απαντήσουν στις ερωτήσεις ανακεφαλαίωσης ή να διαβάσουν πληροφορίες για τα επίθετα:

Ποια μηχανή περιγράφουν ο Λουκάς και η Γαλήνη;

Ποιο είναι το σπίτι της γιαγιάς της Γαλήνης;

Οι λέξεις που προσδιορίζουν καλύτερα ένα πράγμα ή κάποιον από άλλα όμοιά του λέγονται

- Ουσιαστικά i
- Επίθετα i
- Ρήματα i

Τα επίθετα έχουν

- Ενικό και πληθυντικό ?
Καλός άνθρωπος/καλός άνθρωποι
- Τρία γένη (ο, η, το) ?
Άσπρη γάτα/άσπρες γάτες
- Πτώσεις τόσες, όσες και τα ουσιαστικά που ζευγαρώνουν μαζί τους ?
Γαλάζια μάτια/γαλάζιων ματιών

Αφού οι ομάδες ολοκλήρωσαν τη μελέτη τους, η εκπαιδευτικός πρόβαλε το παραπάνω αρχείο στην ολομέλεια και κάθε ομάδα ανέλαβε να παρουσιάσει μια διαφορετική διαφάνεια και να σχολιάσει τα ερωτήματα ή τις πληροφορίες.

Αμέσως μετά, άνοιξαν το [Φύλλο εργασίας 2](#) και διάβασαν τις οδηγίες. Καθώς οι δυο πρώτες δραστηριότητες του φύλλου αφορούσαν στο μουσείο Van Gogh, πριν οι ομάδες ξεκινήσουν τις εργασίες τους, η εκπαιδευτικός παρουσίασε στη μεγάλη οθόνη της ολομέλειας [το μουσείο](#) εστιάζοντας στα έργα του καλλιτέχνη και στις σελίδες για παιδιά. Σύμφωνα με την πρώτη δραστηριότητα, οι ομάδες θα έπρεπε να επιλέξουν έναν πίνακα από τη συλλογή του ζωγράφου και να τον περιγράψουν στους συμμαθητές τους. Για να παρατηρήσουν όσο γίνεται καλύτερα τον πίνακα και να τον περιγράψουν με κάθε λεπτομέρεια στην ολομέλεια, σκεφτήκαμε αφού τον επιλέξουν

να μεταβούν στο λογισμικό δημιουργίας παζλ <http://www.jigsawplanet.com/> και, αφού τον μοιράσουν σε κομμάτια, να τον ξαναφτιάξουν από την αρχή, όπως φαίνεται παρακάτω.

Έτσι, κάθε ομάδα στον δικό της υπολογιστή, πλέον, επέλεξε τον πίνακά της, τον κομμάτισε (σύμφωνα με τις οδηγίες που είχε δώσει η εκπαιδευτικός λίγο νωρίτερα στη μεγάλη οθόνη της ολομέλειας) και τον ξαναέφτιαχνε από την αρχή. Αυτή ήταν μια πολύ διασκεδαστική δραστηριότητα που έδωσε την ευκαιρία στα παιδιά και να παίξουν αλλά και να καλλιεργήσουν την παρατηρητικότητα τους. Όταν ολοκλήρωσαν την εργασία τους, οι ομάδες παρουσίασαν στην ολομέλεια τον πίνακά τους, φροντίζοντας να χρησιμοποιήσουν αρκετά επίθετα ώστε να αποδώσουν κυρίως τις χρωματικές επιλογές του ζωγράφου αλλά και τα στοιχεία του πίνακα που τους άρεσαν.

Στη συνέχεια, ακολουθήσαμε όλοι μαζί το σύνδεσμο [Μουσείο Van Gogh – σελίδες για χρωματισμό](#) και μεταβήκαμε στην παρακάτω σελίδα:

Colouring pages

The bedroom

In Act 1, Vincent painted a painting of his bedroom in the small yellow house where he lived. On the right hand side of the room stood a big yellow bed, and many of Vincent's paintings adorned the walls.

[Viewing page between 1 and 20](#)

Do you want to see Vincent painting? Then take a look at [The painting](#). In the permanent collection pages.

The kitchen

In Act 1, Vincent painted a permanent wall painting of his kitchen. He painted his kitchen with many items, as well as some of Vincent's wife Marguerite and their children, Annette, Camille and Joseph. You can find the whole kitchen family on the colouring page below. Colour the line drawings, cut them out and use them to make your own album!

Από τη Βικιπαίδεια, την ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια

Ο Βίνσεντ βαν Γκογκ (Vincent Willem van Gogh, προφορά στα ολλανδικά: Βίνσεντ φαν Χοχ) (30 Μαρτίου 1853 – 29 Ιουλίου 1890) ήταν Ολλανδός ζωγράφος. Εν ζωή, τα έργα του δεν σημείωσαν επιτυχία ούτε ο ίδιος αναγνωρίστηκε ως σημαντικός καλλιτέχνης. Απέθανε, μετά το θάνατό του, η φήμη του εξαπλώθηκε πολύ γρήγορα και σήμερα αναγνωρίζεται ως ένας από τους σημαντικότερους ζωγράφους όλων των εποχών.

Η επίδραση του στα μεταγενέστερα κινήματα του εξπρεσιονισμού, του φρεϊζισμού αλλά και εν γένει της αφηρημένης τέχνης, θεωρείται καταλυτική.

Προβλή ιστορία

Αυτοπροσώπωςγραφία
(1887)

Πινάκες περιχομένων [Απόκρυψη]

- 1 Ζωή και έργο
- 2 Εμπλεκόμενα έργα
- 3 Παραπομπές
- 4 Βιβλιογραφία

Στη συνέχεια, η εκπαιδευτικός ζήτησε από τις ομάδες να γράψουν μια μικρή περιγραφή του δωματίου πριν το χρωματίσουν και μια μικρή περιγραφή του δωματίου αφού το χρωματίσουν, προσέχοντας να χρησιμοποιήσουν τα κατάλληλα επίθετα στη δεύτερη περιγραφή τους. Οι ομάδες, αφού συζήτησαν τον τρόπο που θα εργαστούν, μοίρασαν ρόλους και ξεκίνησαν το έργο τους. Παρακάτω θα δούμε με τη σειρά ορισμένα από τα πρώτα τους κείμενα, τις χρωματισμένες εικόνες τους και τα τελικά τους κείμενα:

Δύο καρέκλες για να κάθεται, ένα κρεβάτι για να κοιμάται, ένα τραπέζι για να τρώει και για να πλένειτε.

Van Gogh

Το δωμάτιο του Βαν Γκογκ έχει ένα μόνο κρεβάτι, και δύο καρέκλες, και μια πετσέτα δίπλα σε μια πόρτα. Και έχει δίπλα στο κρεβάτι πίνακες και ένα τραπέζι για να τρώει και μια ζωγραφιά πάνω από το κρεβάτι του.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΗΝ ΜΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΧΩΣΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Βαν Γκοχ

Το δωμάτιο του Βαν Γκοχ είναι φτιαγμένο. Το
κρεβάτι του είναι ροζ και γύρω έχει εικόνες. Επίσης
έχει μπιτόνια για να κυμάτε.

Το δωμάτιο που ζωγράφισε ο Βαν Γκοχ
ήταν ένα μεγάλο και πολύχρωμο δωμά-
τιο. Στους τοίχους είχε πέντε πίνακες και ένα
καθρέφτη. Το ξύλινο πάτωμα ήταν καφέ
και οι πόρτες άσπρες. Ήξε δύο ξύλινες καρέ-
κλες και ένα στενό τραπέζι.

Το δωμάτιο του Van Gogh έχει
ζελίτζες, κόκκινες καρέκλες και ένα μεγάλο κρεβάτι.
Επίσης έχει ένα πράσινο παρτέρι, ένα καρε-
νάκι και ένα χρυσόστομο κορμί. Έχει
ένα μικρό πράσινο τραπέζι, με ένα κίτρινο
στρώμα. Αντί στο τραπέζι υπάρχουν μια
μπύρα κανάβα με νερό, ένα μωβ
πίατο και μια μικρή, κίτρινη κανάτα
για να πλένει τα χέρια του.
Έξω πάνω στο άσπρο τείχος είναι
κρεμασμένη μια μεγάλη, πράσινη πετσέτα.

Όταν οι ομάδες τελείωσαν, αντάλλαξαν μεταξύ τους τις εργασίες τους και, έτσι, ενημερώθηκαν όλοι για το έργο των ομάδων. Στον λίγο χρόνο που μας έμεινε πριν το κουδούνι και κατά τη διάρκεια της ανταλλαγής των εργασιών, όποια ομάδα τελείωνε είχε τη δυνατότητα να παίξει στον υπολογιστή της με το [«Διόραμα»](#) από τις σελίδες για παιδιά του μουσείου Van Gogh. Είναι μια πολύ έξυπνη και ψυχαγωγική δραστηριότητα που δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να επιλέξουν αποσπάσματα από τους πίνακες του καλλιτέχνη και να συνθέσουν με αυτά το δικό τους πίνακα. Το παιχνίδι τους δίνει τη δυνατότητα να αυξομειώσουν τα αποσπάσματα που επέλεξαν, να τα μεταφέρουν σε διαφορετικό επίπεδο και να τα «ζωντανέψουν», στο τέλος, δίνοντας κίνηση στα αντικείμενά τους. Παρακάτω θα δούμε δύο από τα έργα των ομάδων:

Η τρίτη δραστηριότητα του 2ου φύλλου εργασιών που απαιτούσε τη μετάβαση και σε άλλα μουσεία δεν έγινε λόγω έλλειψης χρόνου.

9η & 10η διδακτική ώρα

Στην αρχή του πέμπτου δώρου, η εκπαιδευτικός παρουσίασε στη μεγάλη οθόνη το αρχείο «ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5» (φάκελος συνοδευτικού υλικού). Τα παιδιά διάβασαν τις τυποποιημένες εκφράσεις παρομοιώσεων της καθημερινότητας, αντιστοίχισαν τα σωστά, συμπλήρωσαν προφορικά τις μισοτελειωμένες φράσεις των τελευταίων διαφανειών και αμέσως μετά έκαναν την άσκηση 6 στο ΤΕ (σ. 54).

Στη συνέχεια, αφού η εκπαιδευτικός παρουσίασε την τεχνική της σύνθεσης του συγκριτικού βαθμού των επιθέτων, οι μαθητές έκαναν την άσκηση 7 του ΒΜ. Με αφορμή την παραπάνω εργασία, κάθε ομάδα έγραψε το δικό της αστείο τρίστιχο ή τετράστιχο.

Μετά τη χειρόγραφη συγγραφή, οι ομάδες πληκτρολόγησαν τα στιχάκια τους και, αφού ενσωμάτωσαν σε αυτά εικόνες από το διαδίκτυο, τα εκτύπωσαν και τα τοποθέτησαν στον πίνακα ανακοινώσεων της τάξης:

Ο πιο δυνατός είναι δυνατότερος!

Ο πιο γερός γερότερος!

Φωνάζει ο μικρότερος!

Το πιο λεπτό λεπτότερο,

το πιο κακό χειρότερο,

το πιο σιγανό σιγανότερο!

Θα πάω με αερόπτερο.

Ο πιο κοντός κοντότερος.

Ο πιο όμορφος ομορφότερος.

Ο πιο καλός καλύτερος.

Θα πάρω ανεμόπτερο.

Το πιο ψηλό ψηλότερο.

Το πιο κοντό κοντύτερο.

Το πιο λευκό λευκότερο.

Θα πετάξω με ελικόπτερο!

Στο τελευταίο μέρος του δώρου, διαβάσαμε το παραμύθι «ο Κόρακας και η αλεπού» (σ. 14 του ΒΜ) και κατόπιν παρακολουθήσαμε το αντίστοιχο βίντεο του προγράμματος MORMO ([Level D': Chapter 36: The Fox and the Raven](#)). Ακολούθησε συζήτηση σχετικά με τα πρόσωπα της ιστορίας και διατυπώθηκαν απόψεις για τις ενέργειές τους. Στο τέλος, κάθε ομάδα ανέλαβε να παρουσιάσει τον μύθο στις υπόλοιπες ομάδες. Παρόλο που οι περισσότεροι ήθελαν τον ρόλο της αλεπούς, τα μέλη των ομάδων κατάφεραν να συνεργαστούν και το αποτέλεσμα ήταν διασκεδαστικό.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΡΓΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1 (ΟΜΑΔΑ 1)

Στην εικόνα βλέπετε τον πίνακα του Νικόλαου Γύζη (Γιάντες).
Θυμηθείτε την περιγραφή της Χαράς και περιγράψτε τον πίνακα για
τους συμμαθητές σας. (ΜΥΣΤΙΚΟ: Χρησιμοποιήστε σαν οδηγό τα
βέλη και θυμηθείτε τι έκανε ξεχωριστό το κείμενο της Χαράς.)
Βλέπουμε ένα κορίτσι

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1 (ΟΜΑΔΑ 2)

Στην εικόνα βλέπετε τον πίνακα του Πανταζή Περικλή (*Μάγκας που τρώει καρπούζι*). Θυμηθείτε την περιγραφή της Χαράς και περιγράψτε τον πίνακα για τους συμμαθητές σας. (ΜΥΣΤΙΚΟ: Χρησιμοποιήστε σαν οδηγό τα βέλη και θυμηθείτε τι έκανε ξεχωριστό το κείμενο της Χαράς.)

Βλέπουμε ένα αγόρι

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

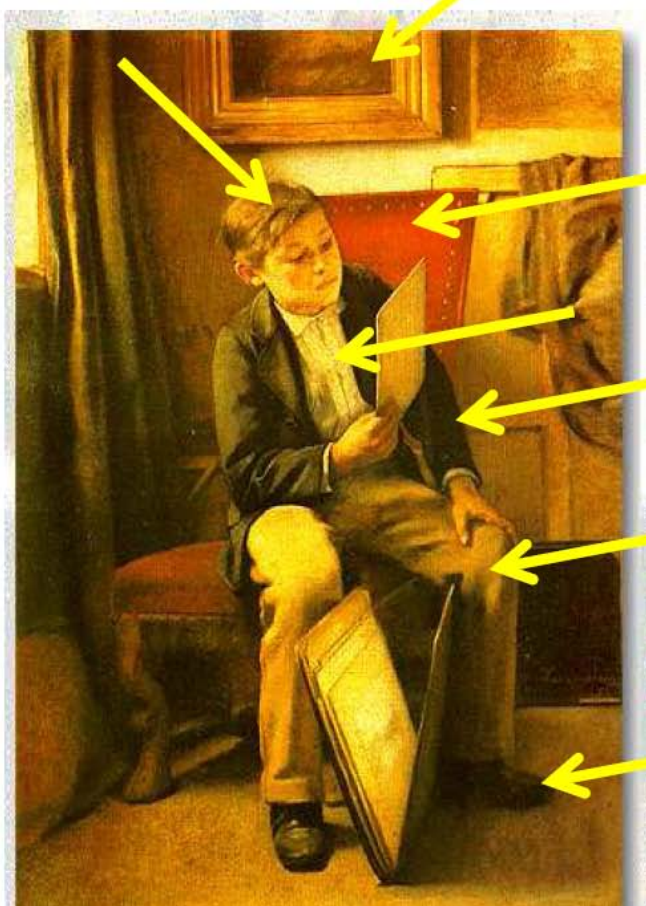
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1 (ΟΜΑΔΑ 3)

Στην εικόνα βλέπετε τον πίνακα του *Ζαχαριά Ιωάννη* (*Ο μαθητής*)

Θυμηθείτε την περιγραφή της *Χαράς* και περιγράψτε τον πίνακα για τους συμμαθητές σας. (ΜΥΣΤΙΚΟ: Χρησιμοποιήστε σαν οδηγό τα βέλη και θυμηθείτε τι έκανε ξεχωριστό το κείμενο της *Χαράς*.)

Βλέπουμε ένα αγόρι

.....

.....

.....

.....

.....

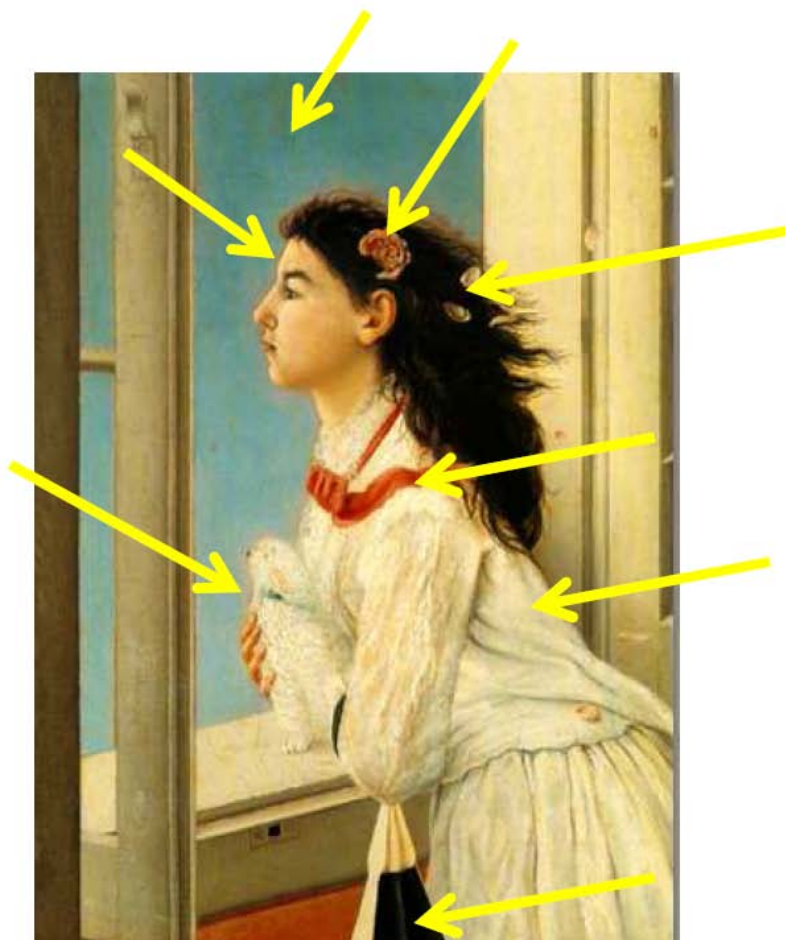
.....

.....

.....

.....

.....

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1 (ΟΜΑΔΑ 4)

Στην εικόνα βλέπετε τον πίνακα του *Αβλιχου Γεώργιου (Κοπέλα στο παράθυρο)*
Θυμηθείτε την περιγραφή της Χαράς και περιγράψτε τον πίνακα για τους συμμαθητές σας. (ΜΥΣΤΙΚΟ: Χρησιμοποιήστε σαν οδηγό τα βέλη και θυμηθείτε τι έκανε ξεχωριστό το κείμενο της Χαράς.)
Βλέπουμε ένα κορίτσι

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

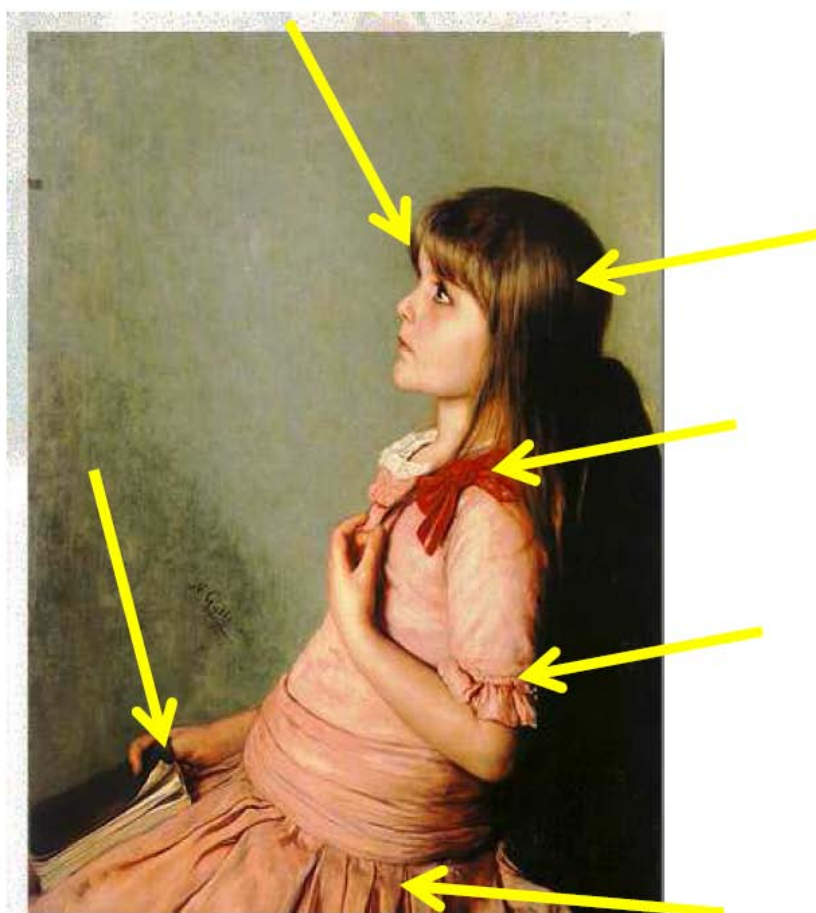
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1 (ΟΜΑΔΑ 5)

Στην εικόνα βλέπετε τον πίνακα του Νικόλαου Γύζη (*Η αποστήθιση*)

Θυμηθείτε την περιγραφή της Χαράς και περιγράψτε τον πίνακα για τους συμμαθητές σας. (ΜΥΣΤΙΚΟ: Χρησιμοποιήστε σαν οδηγό τα βέλη και θυμηθείτε τι έκανε ξεχωριστό το κείμενο της Χαράς.)

Βλέπουμε ένα κορίτσι

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1 (ΟΜΑΔΑ 6)

Στην εικόνα βλέπετε τον πίνακα του Δούκα Εκτώρα (Παιδιά με μήλα)

Θυμηθείτε την περιγραφή της Χαράς και περιγράψτε τον πίνακα για τους συμμαθητές σας. (ΜΥΣΤΙΚΟ: Χρησιμοποιήστε σαν οδηγό τα βέλη και θυμηθείτε τι έκανε ξεχωριστό το κείμενο της Χαράς.)

Βλέπουμε τρία παιδιά

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Η τελευταία δροσοσταλίδα

Ένας **τόπος**, ένα **παλάτι** από τα άλλα και καλόβουλες **νεράιδες** μας ανοίγουν την πόρτα σε έναν κόσμο πέρα από κάθε φαντασία δίνοντάς μας το πιο **μήνυμα** μέσα από μια **περιπέτεια**. Το παλάτι αυτό, χτισμένο στη νεραϊδοπλαγιά ενός **δάσους**, δίπλα σε καταρράκτες και αιωνόβια, γεμάτα μυστήριο, δέντρα, προκαλούσε το θαυμασμό κάθε τεχνίτη, απλού ανθρώπου, έως και του πιο μεγάλου βασιλιά. Κανένα βασίλειο της γης ή του βυθού δεν μπορούσε να συγκριθεί μαζί του σε ομορφιά και πλούτη. Πολύτιμα υλικά, σπάνια **πετρώματα** και κοράλλια από τα βάθη της θάλασσας στόλιζαν κάθε σημείο του παλατιού. Οι **θόλοι** και οι **βεράντες** τριγύρω το έκαναν να μοιάζει Μαγικό όμως το έκαναν και τα αμύθητης αξίας πετράδια που είχαν τοποθετηθεί πάνω σε κεντήματα και **υφάσματα**. Τα πάντα λαμπύριζαν καθώς οι ηλιαχτίδες ακουμπούσαν γλυκά στο **παλάτι**.

Μαυράκη Έρη, Η τελευταία δροσοσταλίδα, εκδόσεις Βακχικών, 2011, σ. 7

(πηγή <http://www.vakxikon.gr/content/view/901/3816/lang,el/>)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

1. Επισκεφτείτε τη διεύθυνση :
<http://www.vangoghmuseum.nl/vgm/index.jsp?page=270&lang=en>

Δείτε τα έργα του ζωγράφου και επιλέξτε ένα για να το περιγράψετε στους συμμαθητές σας.

2. Εκτυπώστε το φύλλο με το δωμάτιο του ζωγράφου και βάλτε το με βάση την περιγραφή που θέλετε να δώσετε.

Προσέξτε :

Χώρος

Αντικείμενα (υλικό, χρώμα, θέση)

3. Πάτε στις παρακάτω διευθύνσεις:

- <http://www.moma.org/interactives/destination/#>
- <http://www.benaki.gr/index.asp?lang=gr&id=30401>
- <http://puzzles.about.com/library/jigsaws/blstarrynight.htm>
- http://painting.about.com/gi/o.htm?zi=1/XJ&zTi=1&sdn=painting&cdn=hobbies&tm=125&gps=104_10_1360_997&f=00&tt=14&bt=1&bts=1&st=39&zu=http%3A/www.nga.gov/kids/zone/mobile.htm
- <http://kids.tate.org.uk/games/art-lab/>
- <http://kids.tate.org.uk/games/discovering-turner/>

- παίζετε με τους πίνακες και διαλέξετε έναν για να τον περιγράψετε στους μαθητές σας.
- παίζετε ένα παιχνίδι ή φτιάχνετε ένα πάζλ και περιγράψτε στους συμμαθητές σας την εμπειρία σας.

ΣΗΜΕΙΩΣΤΕ ΕΔΩ ΤΙΣ
ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑ ΣΑΣ
ΒΟΗΘΗΣΟΥΝ ΝΑ
ΚΑΝΕΤΕ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
ΣΑΣ ΠΙΟ ΖΩΝΤΑΝΟ

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο μπορεί να εξακτινωθεί τόσο στο μάθημα των Εικαστικών όσο και στη Θεατρική Αγωγή. Μπορεί να συμπεριλάβει video όπου γίνεται διήγηση στη νοηματική γλώσσα του μύθου «Ο κόρακας και η αλεπού» και να ενσωματώσει στοιχεία της Ειδικής Αγωγής. Παράλληλα μπορεί να αποτελέσει έναυσμα για ενσωμάτωση των on-line δραστηριοτήτων των μουσείων τέχνης στο μάθημα των ΤΠΕ.

Τέλος, μπορεί να επεκταθεί στην ώρα της Φιλαναγνωσίας, αφού υπάρχουν βιβλία τέχνης που με αφηγηματικό κείμενο ερμηνεύουν κάποιον πίνακα ή πίνακες μεγάλων ζωγράφων και να ολοκληρωθεί με την επίσκεψη σε ένα μουσείο Τέχνης.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Στην εφαρμογή του σεναρίου έγιναν κάποιες προσαρμογές: οι δραστηριότητες του 1ου δώρου του συνταγμένου σεναρίου εμπλουτίστηκαν (γι αυτό ο χρόνος εφαρμογής τους διήρκεσε δύο δώρα) και το 4ο δώρο του συνταγμένου σεναρίου, με εξαίρεση τη ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4, δεν εφαρμόστηκε καθόλου γιατί η εφαρμογή προσανατολίστηκε κυρίως σε δραστηριότητες με πίνακες του Van Gogh και εμπλουτίστηκε ανάλογα. Στη συνέχεια ακολουθεί μια μικρή κριτική γύρω από τις δραστηριότητες που εφαρμόστηκαν.

Η δραστηριότητα με τη διόρθωση των ορθογραφικών λαθών του 2ου δώρου θα μπορούσε να γίνει το ίδιο καλά και εύκολα και στον κλασικό πίνακα.

Η δραστηριότητα με τα επίθετα του βιβλίου «Η τελευταία δροσοσταλίδα» προστέθηκε για να δώσει την ευκαιρία στις ομάδες να κατανοήσουν σε βάθος τη λειτουργία του επιθέτου στον περιγραφικό λόγο. Έτσι, οι ομάδες πρώτα διάβασαν μια φτωχή περιγραφή χωρίς επίθετα και στη συνέχεια συμπλήρωσαν τα δικά τους επίθετα για να ζωντανέψουν την εικόνα του παλατιού. Η εικόνα που ζωγράφισαν κάτω

ακριβώς από το κείμενό τους τούς έδωσε τη δυνατότητα να εικονογραφήσουν το κείμενο και να συμπληρώσουν τον λόγο τους με μια εικόνα.

Κατά τη διάρκεια του 4^{ου} δώρου, προστέθηκε η δημιουργία παζλ με πίνακες του Van Gogh για να μπορέσουν οι μαθητές να παρατηρήσουν και στη συνέχεια να περιγράψουν καλύτερα τον πίνακα της επιλογής τους αλλά και για να έχουν την ευκαιρία να δημιουργήσουν το δικό τους διαδικτυακό παιχνίδι, σύμφωνα με το πνεύμα της εφαρμογής. Λόγω έλλειψης χρόνου, τα άλλα διαδικτυακά παιχνίδια που δίνονταν στο φύλλο εργασίας 2 υλοποιήθηκαν στα πλαίσια της ευέλικτης ζώνης μετά την ολοκλήρωση της παρούσας εφαρμογής.

Οι δραστηριότητες του 5^{ου} και 6^{ου} δώρου του συνταγμένου σεναρίου έγιναν σε ένα δώρο, γιατί ο χρόνος επαρκούσε.

Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ3 του συνταγμένου σεναρίου δεν έγινε, γιατί δεν ήταν σαφείς οι οδηγίες και δεν έγινε κατανοητός ο τρόπος εξέλιξης του παιχνιδιού.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι πριν την έναρξη της εφαρμογής είχε προηγηθεί ένα δώρο όπου η εκπαιδευτικός παρουσίασε στους μαθητές αναλυτικά τους στόχους και τα αναμενόμενα αποτελέσματα της ενότητας 9 «Που λες, είδα» (δες βιβλίο μαθητή, σ. 7) προκειμένου να γνωρίζουν σε κάθε στάδιο της εφαρμογής το σκοπό των δραστηριοτήτων καθώς και τη σύνδεσή τους με το βιβλίο. Έτσι, κάθε φορά που ολοκληρωνόταν μια δραστηριότητα της εφαρμογής, τη συνδέαμε με το βιβλίο του μαθητή ή το τετράδιο εργασιών και συμπληρώναμε τις αντίστοιχες εργασίες των βιβλίων τους είτε στην τάξη, εάν ο χρόνος επαρκούσε, είτε οι μαθητές μόνοι τους στο σπίτι.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αποστολίδου, Β. & Ε. Χοντολίδου. 2002. *Λογοτεχνία και εκπαίδευση*. Αθήνα: Τυπωθήτω –Δαρδανός.

Αποστολίδου, Β., Β. Καπλάνη & Ε. Χοντολίδου. 2000. *Διαβάζοντας λογοτεχνία στο σχολείο... Μια νέα πρόταση διδασκαλίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω –Δαρδανός..

Γρόσδος, Σ. & Ε. Ντάγιου. 2003. *Γλώσσα και Τέχνη, Γλωσσικές δραστηριότητες για το δημοτικό σχολείο σύμφωνα με τη λειτουργική χρήση της γλώσσας*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Koustouli, T. 2005α. *Writing in Context(s). Textual Practices and Learning Processes in Sociocultural Settings*. Βοστώνη: Springer.

Koustouli, T. 2005β. Co-constructing writing contexts in classrooms: Scaffolding, Collaboration, and asymmetries of knowledge. Στο *Writing in Context(s). Textual Practices and Learning Processes in Sociocultural Settings*, επιμ. Tr. Koustouli, 93-116. Βοστώνη: Springer.

Koustouli, T. 2007. Principles of “effective” teaching and learning in literacy classrooms: A multilayered approach to dialogic discourse. Ανακοίνωση στο *Διεθνές Συνέδριο για τη Διδακτική της γλώσσας*. Exeter, England 27-29/03/2007.

Κωστούλη, Τ. 2001. Η διδασκαλία ως επικοινωνιακή διαδικασία διαπραγμάτευσης γνώσεων: Οι επιπτώσεις στη διεύρυνση της επικοινωνιακής ικανότητας των παιδιών. *Πρακτικά Συνεδρίου με τίτλο «Μάθηση και διδασκαλία της ελληνικής ως μητρικής και ως δεύτερης γλώσσας»*, επιμ. Μ. Βάμβουκας & Α. Χατζηδάκη, 179-188. Ρέθυμνο: Ατραπός.

Landow, G. 2006. *Hypertext 3.0, Critical Theory and the New Media in the Era of Globalization*. Βαλτιμόρη: J. Hopkins University Press.

Kristeva, J. 1989 [1981]. *Language, the Unknown: An Initiation into Linguistics*. Μτφρ. Anne M. Menke. Νέα Υόρκη: Columbia University Press.

Willinsky, J. 1990. *The new literacy: Redefining reading and writing in the schools*. Νέα Υόρκη: Routledge.